

DR. SZESZTAY ZSUZSA*- DEÁKNÉ DR. KECSKÉS MÓNIKA**

ÉNEKLÉS MINDENNAP? MINDENNAPOS ÉNEKLÉS!

Mindennapos Éneklés Konferencia

(2016. április 15. ELTE Tanító- és Óvóképző Kar)

I.

A konferencia programjának ismertetése

„*Mindennapos éneklés*” – *bölcsőde, óvoda, iskola* címmel országos konferenciát hirdetett meg 2016. április 15-én az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Ének-zenei Tanszéke. A szervezők a 2015 augusztusában Pécsen

megrendezett nagysikerű Europa Cantat nyomán megindult kormányzati kezdeményezéshez kívántak kellő alapot adni, miszerint az éneklés – lehetőleg a mindennapi éneklés – legyen életünk természetes része. Az új kezdeményezés alapos körbejárása mellett a megjelentek az ének-zene tanítás aktuális kérdéseit és problémáit a bölcsődétől kezdve az óvodán át, az általános- és zeneiskolán keresztül egészen a középiskoláig, valamint a közös muzsikálás – még mindig nem eléggé hangsúlyozott – jótékony hatásait vitatták meg. Az országosan

meghirdetett rendezvény előkészítő munkálataiban az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Ének-zenei Tanszéke mellett Mindszenty Zsuzsánna és Nemes László Norbert, a *Mindennapos Éneklés Bizottsága* képviselői vettek részt. A konferencia fővédnöke Szőnyi Erzsébet Kossuth-, Liszt Ferenc- és Erkel Ferenc díjas zeneszerző, karvezető, zenepedagógus volt.

A félnapos rendezvény programja három részből állt. Az első részben a résztvevők hat rövid plenáris előadást hallgathattak a szakma különböző területein elismert képviselőitől:

- Csépe Valéria egyetemi tanár, az MTA levelező tagja: *Miért fontos az éneklés?*
- Nemes László Norbert karnagy, egyetemi tanár, a kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet igazgatója, a *Mindennapos Éneklés Bizottsága tagja*: Kodály álma az éneklő Magyarországról.
- Döbrössy János karnagy, tanszékvezető egyetemi docens: A tanító – és óvóképzés helyzete az éneklés szempontjából.
- Hraschek Katalin karnagy, a KÓTA Ifjúsági - és Zenepedagógiai Szakbizottsága elnöke: Zenei nevelés felső tagozaton – Iskolai énekkarok.
- Ferencziné Ács Ildikó karnagy, intézetigazgató, főiskolai tanár: Tanárképzés Nyíregyházán – helyzetkép.
- Mindszenty Zsuzsánna főiskolai docens, karnagy, a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek (KÓTA) elnöke, a *Mindennapos Éneklés Bizottsága tagja*: Zenetanárképzés az ELTÉ-n – A KÓTA szerepe.

A második részben a konferencia résztvevői öt szekció közül választhattak, ahol moderátorok irányítása mellett és felkért szakértők közreműködésével mindenki a saját érdeklődésének megfelelő témában vitathatta meg az elhangzottakat. A 70 perces kiscsoportos ülések lehetőséget kínáltak szakmai tapasztalatcserére, problémák megosztására, közös gondolkodásra, véleménynyilvánításra és a jövő tanévre tett vállalások előterjesztésére.

Az öt szekció:

- *Intézményvezetők* – moderátor: Turmezeyné Heller Erika karnagy, egyetemi docens, dékánhelyettes.
- *Az iskolai kórusélet megújítása az új körülmények között* – moderátor: Döbrössy János karnagy, tanszékvezető egyetemi docens.

- *Repertoár (kiadványok, honlap)* – moderátorok: Szesztay Zsuzsa karnagy, egyetemi adjunktus és Mihalovics Csilla gyakorló iskolai ének-zene szakvezető.
- *Hagyomány és innováció* – moderátor: Deákné Kecskés Mónika ének-

zenetanár, egyetemi adjunktus (a kép jobb oldalán).

- *Énekszó óvodában, iskolában* – moderátor: Kismartony Katalin karnagy,

egyetemi docens (a kép közepén).

A befejező, harmadik rész újból plenáris volt, ahol a moderátorok röviden ismertették a szekciók munkáját, felolvasták az ajánlásokat és a következő tanévre szóló vállalásokat.

A konferencia résztvevői a „mindennapos éneklés” élményét az előadások és szekciók mellett közös éneklésekkel tapasztalhatták meg. Ezek a pár percnyi közös muzsikálások az intenzív program igazi gyöngyszemei voltak, melyek a

plenáris előadások között és a zárszó után csendültek fel. A lelkes közönség Tóth Árpád, Thész Gabriella (képünkön), Lánczky Edit, Mezei János és

Mindszenty Zsuzsanna irányítása mellett próbálhatta ki, hogy milyen sokféleképpen – egyszerű ötletekkel, improvizálással, népdalok kánonéneklésével, egyházi dallamok szokatlan felhasználásával – lehet pillanatok alatt felszabadító, közösséget erősítő muzsikálást teremteni.

A résztvevők Mindszenty Zsuzsanna összegző gondolatai után egy frissen megtanult kánon közös éneklésének élményével térhettek haza.

A konferencia jövőre is folytatódik: az Ének-zenei Tanszék nevében Kismartony Katalin bejelentette, hogy 2017. május 12-én 15 órakor mindenkit várnak, hogy az elmúlt egy év tapasztalatait, az elért eredményeket és a vállalások gyakorlati megvalósulását megoszthassák egymással.

A konferencia megnyitójának és három előadásának részletes ismertetése

A konferenciát Döbrössy János, az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Ének-zenei Tanszékének vezetője, egyetemi docens nyitotta meg, levezető elnök Kismartony Katalin karnagy, egyetemi docens volt.

A tanszékvezető köszöntötte a résztvevőket és tolmácsolta dr. Mikonya György, az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar dékánjának üdvözlését és támogatását. Örömet fejezte ki, miszerint országos szinten széles körben jelentek meg karnagyok, énektanárok, iskolaigazgatók, bölcsőde- és óvodavezetők, valamint a tanító- és óvóképzők oktatói. A konferencia megvalósulását a 2015 augusztusában tett kormányzati bejelentés nyomán megalakult *Mindennapos Éneklés Bizottság* megalakulása előzte meg. Ennek fő célkitűzései között az iskolai énekkarok helyzetének stabilizálása, az énekképzés szakmai

színvonalának biztosítása, valamint a NAT 2012-ben megfogalmazott mindennapos művészeti neveléséből kiemelve a mindennapos éneklés lehetőségének megvalósítása szerepeltek. A tanszékvezető a tanító- és óvóképzők helyzeti előnyéről beszélt, miszerint a gyerekekkel az itt végzett hallgatók találkoznak minden nap, éppen ezért kikerülhetetlen az őket célzó alapos szakmai felkészítés. Megfogalmazta, hogy mit *nem* akarnak a konferenciával elérni: céltalanul keseregni és feleslegesen nosztalgiázni, egymásra mutogatni, tényleges megoldásokat adni. Viszont szeretnék megismerni a képzési területeket, azok lehetőségeit és gondjait, pozitív hozzáállással, előremutató gondolatokkal és nagytekintélyű szakemberekkel közösen gondolkodni, majd a *Mindennapos Éneklés Bizottságának* konkrét javaslatokat tenni. A kodályi koncepció – Legyen a zene mindenkié - túlmutat a szorosan vett ének-zenén és a teljes személyiségre fejt ki hatását.

Döbrössy kiemelte az éneklés és ének-zene oktatásában felmerülő és megfogalmazott mindennapi problémákat: kamaszkorban a gyerekek nem szeretnek énekelni, a kisgyermeknevelők és az óvópedagógusok nem élnek az éneklés lehetőségével, sok esetben az órákat, foglalkozásokat nem tartják meg, túl mélyen énekelnek, nem eléggé érdeklődőek más területek iránt, nem tudják kellően megfogni a gyerekeket, az énektanárok megragadnak a leénekeltetés szintjén és elmarad a közös éneklés élménye. Szintén felmerülő probléma, hogy aki magasabban képzett, az több elméleti anyagot visz be a tanításba, így esetleg túlságosan elméleti központú lesz az énekóra az élményt nyújtó éneklés helyett. Ezek mellett pozitív eredményként említette, hogy országszerte sok kiváló énekkar létezik és az oktatás összes szintjén vannak kiemelkedő jó példák. Döbrössy János az igazgatók és intézményvezetők kulcsfontosságú szerepéről is szólt. Nagyon fontos a szakmai önvizsgálat, az éneklés terén a mit-mikor kérdése, az érték fogalmának tisztázása. Elkerülhetetlen szembenézni azzal a ténnyel, hogy a mai kor óvódásait, kisiskolásait, kamaszait tanítjuk. Ehhez modern eszközök kellenek, nem feledkezhetünk meg a digitális világról és az internetről, helyén kell kezelni a rendelkezésünkre álló lehetőségeket.

**Mindszenty Zsuzsánna, ELTE BTK Zenei tanszék, főiskolai docens,
karnagy, a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek (KÓTA)
elnöke, a *Mindennapos Éneklés Bizottsága* tagja:**

ZENETANÁRKÉPZÉS AZ ELTÉ-N – A KÓTA SZEREPE

Mindszenty Zsuzsánna kettős feladatra vállalkozott. Először az ELTE tanárképzését ismertette 1984-től napjainkig, majd a KÓTA szerepét, munkáját és eredményeit foglalta össze a Mindennapos Éneklés Programban. Az előadás bevezetőjében a tanárképzés kulcsfontosságú szerepét emelte ki, mivel ezen keresztül lehet az ének-zene tanítás színvonalát a kívánt szinten megtartani. Hangsúlyozta, hogy a kellő zenei gyakorlattal rendelkező pedagógusok képzése nemcsak a tanárképzésben fontos, hanem alsóbb szinteken is, a bölcsődei gondozók körében, az óvó- és tanítóképzésben egyaránt. A hallgatóság nyomon követhette az ELTE tanárképzésének többszörös átalakulását, melyet az előadó részletesen kifejtett a gyakorlatban tapasztalt előnyökkel és hátrányokkal együtt.

Az ELTE tanárképzésének három periódusa:

- 1984-től egyszakos, négy éves képzés, főiskolai diploma.
- 2006-ban a „Bolognai rendszer”: alapképzés (BA, három év) és mesterszak (MA, két év), minor és szakirány lehetőséggel pl. karvezetés, egyházzene, egyetemi diploma.
- 2013-tól Osztatlan kétszakos képzés, négy+egy év, egyetemi diploma.

Mindszenty Zsuzsánna a tanárképzésen belül külön nyomatékkal beszélt a karvezetői gyakorlat változásairól. Az 1984-85-ös tanévtől induló négy éves, egyszakos képzés ideje alatt – szemben a korábbi, klasszikus kétszakos tanárképzéssel – jól felkészült hallgatók kerültek ki az ELTE-ről. Eleinte meglehetősen heterogén volt a felvételizők tudásszintje, de sikerült egy jól

kialakított felvételi rendszerrel magas színvonalú zenei képzést nyújtani. Az ezt követő Bolognai rendszer nagy változásokat eredményezett a tanárképzésben. Az új rendszerben a karvezetői képzés nagyon jó kondíciókkal indult. Az alapképzésben (BA) mindenki heti egy karvezetés órát kapott, aki szakiránnyal vette fel még heti két órát, majd mesterszakon (MA) szintén heti két órát. Ehhez társultak a kargyakorlatok és előadói gyakorlatok, melyek újabb vezénlyésre adtak lehetőséget. Mindez azért nagyon fontos, mert ha azt szeretnénk, hogy a gyerekek énekeljenek az iskolában és legyenek kórusok, akkor a végzett hallgatóknak felkészülniük kell lenniük, a megfelelő gyakorlattal, rutinnal és ízléssel kell rendelkezniük. Sajnos 2013-ban az Osztatlan képzéssel rendkívül háttérbe szorult a karvezetés. Ez azt jelenti, hogy heti egy alkalommal, egy 50 perces órán 10-12 hallgató vesz részt, és a művek analizálása után csak pár perc jut arra, hogy mindenki kipróbálhassa magát. Jogos a félelem, hogy ilyen kevés óraszám mellett nem lesznek olyan magas színvonalon felkészült karvezetők, akik magabiztosan, szívesen szerveznek énekkart, vagy továbbviszik az intézményekben már meglévőt. A hallgatóknak hiányos a technikai felkészültségük és a repertoárban is kevésbé tájékozódottak. A tanárképzés tartalmi részének átgondolásában ez egy nagyon fontos rész, mert komoly gondok származhatnak az utánpótlás nem megfelelő kineveléséből. Az Osztatlan kétszakos képzés előnye viszont, hogy a második szak által szélesebb látókörű, műveltebb hallgatók kerülnek ki. Emellett azonban továbbra is probléma, hogy ők a zenei gyakorlat terén, sajnos, bizonytalanabb tudással rendelkeznek.

Mindszenty Zsuzsanna előadása második részében a KÓTA szerepéről, a Mindennapos Éneklés Program megvalósításához vállalt sokrétű feladatokról és a már elért eredményekről számolt be az alábbi pontokba szedve:

- Éneklő Ifjúság Szakmai Napok
- Repertoár Bővítő Szakmai Nap
- Repertoár bővítő kiadványok
- Központi koncertek
- Karnagy konferencia
- Információk továbbképzésekről, koncertekről

Hogyan tud a KÓTA bekapcsolódni a tanárképzés mellett a Mindennapos Éneklés Programba és segíteni az énektanárok munkáját? A társaság sok éve megrendezi az Éneklő Ifjúsági Szakmai Napokat különböző vidéki helyszíneken, melyet az Ifjúsági Bizottság Hraschek Katalin vezetésével segít. Az érdeklődők sokrétű szakmai tapasztalattal gazdagodhatnak, bemutató tanítások és koncertek segítenek a tájékozódásban. Az évente megrendezésre kerülő Repertoár Bővítő Szakmai Napokkal és a kiadványokkal szintén segíteni

szeretnék a tanárképzés kissé hiányos részein. Sokan ismerik a különféle kiadványokat – *Az angyal énekel, Tavaszi felhők, A felhő táncol* – és a *Kóruskönyveket*. A KÓTA szervezésében megrendezésre kerülő központi koncerteken a kórusoknak lehetőségük nyílik szereplésekre, a karvezetők pedig karnagyi konferenciákon vehetnek részt. A KÓTA fontos feladatának tartja az információk közvetítését, melyhez a társaság naprakész honlapja nyújt segítséget, valamint továbbképzésekről, koncertekről lehet tájékozódni.

Mindszenty Zsuzsánna szintén pontokba szedve ismertette a KÓTA eddigi tevékenységeit a Mindennapos Éneklés Programban:

- Helyzetkép felvázolása
- Lehetséges munkaterv
- „Háttér munkacsoport” – szakemberek
- Énekes füzetek kiadványsorozat
- Ötlettár
- Javaslatok az Államtitkárság felé
- A Mindennapos Éneklés népszerűsítése, vélemények szisztematikus gyűjtése
- Rendezvények, vitafórumok

Az előkészületek során először egy helyzetkép felvázolása történt az iskolák és kórusok helyzetéről a már meglévő adatok felhasználásával. A következő munkafázisban egy lehetséges munkaterv kialakítása történt, amiben kis lépésekben ismertetik a Program megvalósulásának lehetőségeit. A munkaterv kialakítását egy „háttércsoport” működteti, amiben olyan szakemberek vesznek részt, akik tapasztalatukkal és az élő, a gyakorlatban már jól bevált munkájukkal segítik a Program kialakítását. Az énektanárok munkáját *Énekes Füzetek* kiadványsorozattal és olyan *Ötlettár* összeállításával segítenék, amelyben elsősorban módszertani ötleteket gyűjtenek össze. A KÓTA javaslatokat tesz az Államtitkárság felé, ahol az egyik legfontosabb cél az, hogy az énekkari foglalkozás védett sávba kerülhessen. Egyelőre ez még nem egy biztos ígéret, de nagyon bíznak a megvalósulásban illetve abban, hogy az általános iskolákban felmenő rendszerben az énekórák száma emelkedhet. A KÓTA feladatának tekinti a Mindennapos Éneklés Program népszerűsítését, a vélemények szisztematikus gyűjtését, rendezvényeken, vitafórumokon gondolatok, ötletek, módszertani fogások megosztását.

Hraschek Katalin karnagy, a KÓTA Ifjúsági - és Zenepedagógiai Szakbizottsága elnöke:

ZENEI NEVELÉS FELSŐ TAGOZATON – ISKOLAI ÉNEKKAROK

Hraschek Katalin előadása bevezetőjében iskolatípusok szerinti áttekintést adott az iskolai énekkarok helyzetéről. A normál tantervű iskolákban alsó tagozaton nagyon kevés énekkar működik. Ekkor a gyerekek még kicsik, a hangjuk vékony, nehezebb megfelelő műveket találni számukra. A felső tagozaton már több kórossal találkozhatunk, melyek helyzete rendkívül nehéz – az előadás fókuszában ezek a kórusok állnak –, melyre az előadó később részletesen is kitért. Az ének-zene tagozatos alsósok, akik emelt óraszámban – heti három énekóra és két énekkar – találkoznak a zenei neveléssel, adott a lehetőség a kóruséneklésre. Ezek a gyerekek többnyire a 3-4. osztályosok közül kerülnek ki, de gyakran kisebbek is csatlakoznak hozzájuk.

A zenei felső tagozaton legjobbak a lehetőségek. A gyerekek nagyobbak, jól olvasnak kottát, hangjuk érettebb. A gimnáziumi énekkarok helyzete leginkább a normál iskolák felső tagozatával azonos. A nehézséget elsősorban a gyerekek életkorából fakadó nagyfokú leterheltség okozza: az egyetemi felvételi közeledtével egyre több szakkör, különóra terheli a tanulókat, aki jól teljesít, azt más területeken is szeretnék megmérettetni. Nehéz éppen az énekkar számára időt szakítaniuk a sok elfoglaltság között. A szakközépiskolák helyzete talán a legnehezebb, az ottani körülmények között „igazi hős”, aki kórust vezet, de szerencsére erre is akad példa.

Milyenek azok a gyerekek, akikkel felső tagozaton dolgozunk? Az 5-6. osztályosok még közvetlenebbek, nyitottabbak, könnyebben motiválhatók. Később a kamaszkor előrehaladtával befelé fordulóbbak lesznek, nehezebb őket megnyerni. A kórus szempontjából rendkívül fontos a hang állapot kérdése. Nemcsak a fiúk mutálnak, a lányok hangjára is vigyázni kell, hozzáértés, az órák

és különösen az énekkari foglalkozások gondos megtervezése szükséges a hangállapot megóvása érdekében.

A felső tagozatos tanulók leterheltsége a rendkívül magas óraszámából is adódik. Aki pedig bármilyen szakos képzést kap, annak különösen sok az elfoglaltsága. Kamaszkorban az alvási igény is nagyobb, a gyerekek egész nap 6-7 órát kénytelenek ülni és hiába a mindennapi mozgás, mégis nagyon fáradtak. Az énekkari foglalkozást érdemes változatosan, sok színes feladattal felépíteni, mert az elmúlt években észrevehető, hogy a tanulók figyelme rövidebb, kevésbé kitartó. A legfontosabb azonban, hogy a karvezető meg tudja nyerni magának a gyerekeket. Különösen azokat, akik más zenei környezetből jönnek és nincsenek hozzászokva az kóruséneklés módszereihez, a kitartó, szisztematikus munkához.

A normál tantervű iskolákban a felső tagozatosok heti egy énekórát kapnak, ami nagyon kevés. Probléma, hogy mikor lehet énekkart tartani? Délutánonként sok szakkör, edzés van az iskolákban, illetve az egyéb tantárgyakat tanító kollégák is ekkor készítik fel a gyerekeket. Emellé társulnak még a szülői elképzelések, külső edzések, külön nyelvórák, hangszeres- és szolfézsórák, korrepetálások. A Mindennapos Éneklés kapcsán sorra kerülő beszélgetésekben nem véletlenül fogalmazódott meg annak az igénye, hogy az Oktatási Kormányzat támogassa az iskolai zenei képzést, ahogyan megfogalmazódott ez már a NAT-ban is. Annak az igénynek a megfogalmazásával segíthet, hogy minden iskolának legyen kórusa, vagy legalábbis érdekeltté tenni az iskolákat, hogy legyen saját kórusuk. Kapjanak pontot, megfelelő elismerést az iskolai kórus működtetéséért. A védett sáv kialakítása ehhez kulcsfontosságú lenne, mint az is, hogy a heti két énekóra maradjon alsó tagozat után is. Így nem törne meg az az ív, mely négy éven keresztül tartott, és később nemcsak jelképes lenne az énektanár és a tanulók kapcsolata.

Mi kell ahhoz, hogy egy iskolában kórus működjön? Mi kell ahhoz, hogy egy énektanár, potenciális karvezető elkezdje a karnagyi munkát? Leginkább valami belső indíttatás, „belső tűz”. Saját tapasztalat, gyerekkorból hozott jó példa vagy tanulmányai alatt átélt meghatározó élmény. Az iskola által képviselt elvárások is sokat lendíthetnek a sikeres kórusélethez. Ahol az intézményvezető elvárja, hogy a kórus szerepeljen saját rendezvényeken, ünnepeken, ott már nyert ügye van a karnagynak. Ha a külső igény találkozik a belső elszántsággal, akkor létrejöhet a sikeres kórusélet. Ott viszont, ahol ellenállásba ütközik a kórusvezető, valódi szélmalomharcot kell vívni. Nagy a felelősség az iskolaigazgatók vállán is, akarják-e a kórust vagy csak engedik, tudják-e egyáltalán, hogy miről van szó? Ha az iskolák kapnának értékelő minősítést a működő kórusok után, bizonyára könnyebb lenne a helyzet.

Mi adhat erőt a kórusvezetőnek? Ha tudja, hogy dolga van, dolga az, hogy átadja a gyerekeknek a szép zenét, ha tele van zenei és intellektuális élményekkel, olvas, színházba és koncertekre jár, vagy ő maga is kórusban énekel!

Nemes László Norbert karnagy, egyetemi tanár, a kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet igazgatója, a *Mindennapos Éneklés Bizottsága* tagja:

KODÁLY ÁLMA AZ ÉNEKLŐ MAGYARORSZÁGRÓL

Nemes László Norbert előadását Kodály azon gondolatai köré fűzte fel, amelyek tanulságul szolgálhatnak a Mindennapos Éneklés kapcsán. Ezek illusztrálása Kodály idézetekkel történt, melyeket az előadó a pontos forrást feltüntetve kivetített, így a közönség könnyen követhette a többnyire ismert kodályi gondolatokat. Hogyan lehetne röviden megfogalmazni Kodály koncepcióját? Célja nem elsősorban a professzionális zenészek képzése volt, hanem az európai szemléletű, magyar nemzeti hagyományt őrző, kreatív és közösségi ember nevelése. A humanista szemléletű kodályi pedagógia eszméje a teljes ember, melyben a zene az az eszköz, mely képes a fiatalok számára hitet, morális tartást és nemzeti, európai identitást nyújtani.

Nemes hat kodályi gondolat mentén fejtette ki napjaink zenei nevelésének aktuális kérdéseit:

1. Mindent az óvodában kell kezdeni.
2. Megfelelő zeneiséggel és módszertani tudással rendelkező óvók kellenek.
3. Mi kell az iskolába? Tanárok, tananyag, idő.
4. Nem kellenek versenyek!
5. Az iskolai éneklést a fiatalok örömteli tevékenységnek éljék meg.
6. Művészi színvonal!

Az óvodai zenei nevelés egész életre kiható szerepéről, a megfelelő képzettséggel rendelkező óvók – „angyalok” – meghatározó munkájáról, az alulról építkezés fontosságáról, és a megfelelő körülmények megteremtéséről több idézet hangzott el. *„Kezdeni már az ovodában kell (sic), mert ott a gyermek játszva megtanulja azt, amire az elemiben már késő ... Amit ez a kor elront vagy elmulaszt, később helyrehozni nem lehet. Ezekben az években eldől az ember sorsa jóformán egész életére.”*

Az óvodai zenei élmények határozzák meg később az iskolai ének szerepét. Kodály szerint három dolog szükséges a sikeres iskolai énektanításhoz: a megfelelően képzett tanár, a tananyag és a kellő idő. Az *idő* kérdése kapcsán a *mindennapos* kifejezés mindaddig, amíg az óraszámok változatlanok maradnak, csak jelképes maradhat. Az iskolák ismerjék fel, hogy *„minden énekelt hang a mai iskolából jóformán a száműzött Múzsáknak készít szállást a gyermek lelkében”*.

Tananyag tekintetében bőven van válogatnivaló. A régi korok mesterművei könnyen elérhetőek, letölthetőek, transzponálhatóak, igény esetén akár átdolgozhatóak is. Kodály, Bartók és az őket közvetlenül követő generáció gazdag anyaggal látta el az iskolai kórusokat, ugyanakkor a gyermekkórusok mai irodalma szegényes és igencsak változó színvonalú. *„Eredeti műveket kell írni: szövegben, dallamban, színben a gyermeklélekből és gyermekhangokból kiindulókat”*.

A tanerő kérdése összetett probléma volt Kodály életében és napjainkban egyaránt. A *tanárok, tananyag, idő* felsorolásban talán nem véletlenül szerepel az első helyen, mely vélhetően a fontossági sorrendre utal. A *Száz éves terv* írás szerint Kodály 1968-ra várta a szaktanítás megvalósulását. A statisztikai adatok szerint ez sajnos máig nem valósult meg, sőt Kodály elképzeléseitől egyre távolodunk. Egy új pedagógiai felfogás tükröződik abban, hogy alsó tagozaton – az emelt szintű énektanítást nyújtó intézmények kivételével – egyetlen emberre, a tanítóra bízva az ének-zene tanítást. A tanári képzettség és a tanári pályára való alkalmasság közé nem minden tekintetben tehetünk egyenlőségjelet, ami azt jelenti, hogy a megfelelő szakképzettség nem mindig jelent magas színvonalú tanári munkát. A szaktanítók mellett így érvelt Kodály: *„komoly feladatokra csak komoly képzettségű szakember vállalkozhatik”*.

A tanerő problematikája nem vonatkoztatható el attól az aktuális állapottól sem, hogy a tanári pálya nem vonzó. Már Kodály is felismerte, hogy *„a képzett zenészfialatok megnézik, mennyi az énektanító fizetése, s egyelőre inkább moziba mennek zongorázni, mert éhezve nem tudnak nemzetet építeni”*. Ugyanakkor a lelki szükséglet viheti csak előre a hivatalos munkát.

A zenei versenyek szükségességét Kodály egyértelműen fogalmazta meg: *„...verseny helyett dalosünnep legyen...”* Helyette inkább az iskolai éneklés élménye fontos. *„Az énekóra mennél inkább gyakorlati zenélés, frissítő élmény*

legyen, ne unalmas okoskodás”. Az óvodákban és az iskolákban kreatív, örömteli tevékenységek köré szerveződjön az énekóra, hogy aztán aktívan kapcsolódhassanak be a gyerekek a zenélésbe. A tanterv kapcsán azt is át kellene gondolni, hogy milyen anyagot várt el *Ádám Jenő Énekeskönyve* a korábban heti két énekórában tanuló 8. osztályosoktól, és mennyit várunk el a mai, heti egy órában éneklő 7-8. osztályosoktól?

Művészi színvonal tekintetében hoz-e a Mindennapi Éneklés értékeket? Kodály kiemelte, hogy a silány és a művészi érték között különbséget kell tenni. Ugyanakkor számára nem csak a magasan képzett emberek munkája jelenthette a megfelelő színvonalat: *„egyszerű iskolás fiúk felvillanyzó szép és kétségtelenül magas művészi színvonalú előadásában gyönyörködhettem, melyet szerény, művésznek még el sem ismert tanítók vezényeltek”*.

Nemes László előadása végén reményét fejezte ki, hogy Kodály szellemiségét követve meg tud újulni az énekes alapú zenei képzés „kopottas intézménye”, vissza kell találni a gyökerekhez és abból felépíteni az éneklő nemzetet.

A konferencia szekcióinak részletes beszámolóit a következő címen olvashatják:

<http://old.tok.elte.hu/enek/konferencia2016.htm> A szervezők a *Parlando* folyóirat szeptemberi (2016/4.) számának megjelenése után még két hétig várják a további vállalásokat: konferencia.tok@gmail.com

II.

Csépe Valéria, az MTA TTK Agyi Képző Központ munkatársa:

MIÉRT FONTOS AZ ÉNEKLÉS?

Csépe Valéria MTA TTK Agyi Képző Központ munkatársaként, kutatási területe révén foglalkozik a témával, hogy mi minden változik az éneklés hatására az agyban egy-egy életszakaszban, és milyen idegrendszeri folyamatok állnak mindezek hátterében.

A professzorasszony kutatásainak spektruma – a téma jellegéből adódóan – igen széles. Ide tartoznak az alapvetés szintjén mindazok az egyéni-, társas-, pedagógiai tapasztalatok, amelyeket aktív zenei tevékenység során szerzünk. Előadónk a téma elismert szakértője, ennek köszönhetően rendelkezésére állnak azok a statisztikák, amelyek megmutatják, egy-egy, változó szempontok alapján definiált társadalmi réteg szintjén mennyire van jelen adott zenei tevékenység. A kutatóközpont által végzett hatásvizsgálat kiterjed a közvetlen (a hang feldolgozása, a mozgás kifinomultsága) és a közvetett (fizikai/fiziológiai, azaz élettani és pszichológiai jellemzők) vonatkozásokra. Az empirikus alapú megfigyelések kiterjednek a viselkedés szintjére (pszichológiai, pedagógiai), valamint biológiai szintre (én-kép, test, agy). Az időkeret szűkössége miatt, a jelen előadásban Csépe a hatásvizsgálatról, valamint a biológiai szintű kutatásokról igyekezett átfogó képet adni.

Az éneklés, a zene evolúciós hátterében számtalan, velünk született készség áll. Ide tartozik, hogy kisgyermekkorunktól fogva él és fejlődik bennünk a ritmusra való érzékenység. Ugyanígy velünk születik és tovább fejlődik a hallórendszer, ennek révén a beszéd és zenei képességek, valamint ezek kombinációja: az ének. Ide sorolható a hangképzés, amely lényegében finommotorikához hasonló folyamat, de lényegesen összetettebb ennél. A motoros rendszerben van egy ún. *primer motoros kéreg*, itt történik pl. a szájmozgások tudatos része, és van egy *asszociációs area*, ahol összehangoljuk a majdani mozgást a beérkező szenzoros ingerekkel. Az éneklés tehát a *szenzoros* és *motoros* rendszert is érinti. A *motoros rendszer asszociációs areáiban* történik a hang és a mozgás összehangolása, azaz a *szenzomotoros integráció*. Az éneklés, mint tevékenység hang és mozgás finom összehangolását feltételezi, egyszerre szenzoros és motoros tevékenység. Ezáltal ingert jelent a primer szenzoros, *primer motoros areák*, és a *szenzomotoros integráció*ért felelős agyterületek számára. A zene és az éneklés transzfer hatása közismert: ez az a hatás, amellyel az ének minden más – értelmi (kognitív) és érzelmi (affektív) – működésünkre, s ezek révén a beszédre, a beszédre épülő gondolkodásra, olvasásra és szövegértésre, a matematikai képességekre, azaz alapvető kognitív képességekre hat. Mindebben az éneklés alapozó szerepe nyilvánul meg. A karéneklés mindehhez együttes élményt, a társas kapcsolatokban rejlő lehetőségeket és intenzív pszichológiai húzóerőt ad hozzá. Ez azért is lényeges, mert ez az az érzelmi hatás, amely az emlékezetünket - előadónk szavaival élve - „húzza-viszi”. Ehhez tárnak az éneklés közvetlen- (hang, mozgás), és közvetett (fizikai/fiziológiai, pszichikai) hatásai. Az éneknek és a szöveg nélküli zenének is van jelentése, érzelmi

színezete. A hatás sokrétű. Lehet akár energizáló és nyugtató, vagy lehet pozitív és lehet negatív. Akkor is elsírhatjuk magunkat régi népdalokon, ha nem értjük a szövegét. Ez annak köszönhető, hogy az éneklés egy nagyobb rendszerre hat.

Ennek a *szenzomotoros rendszernek* több rétege, szintje van. Minden ingernek, így a zenei hangnak is van egy jelentése, amelyet érzelmek színeznek át. Azok a *vonások*, amelyekkel akkor foglalkozunk, amikor kottát olvasunk és énekelünk, vagy komponálunk. Ettől lesz magas vagy mély a hang, gyors vagy lassú a tempó. Ezek együttese az ún. *alakzat* (Gestalt). Mindezeknek pedig van egy közös, *idő* tényezője. A *szenzomotoros emlékezet* ezeket az adatokat tárolja. Ez áll össze *szervezetté*, amelyet később elemzünk, ha kell: értelmezzük, javítjuk. Eddig tehát hasonló folyamatok zajlottak le, mint a beszéd érzékelésénél és művelésénél.

A zenei tevékenységnek az autonóm idegrendszeri folyamatok révén van fiziológiai, *vitalizáló*-hatása is, amely révén az agykérgi kapcsolatokon keresztül meg tudja változtatni sokmilliárd idegsejt kapcsolati rendszerét. Emellett a mozgás és a zene öröme endorfint termel. Ennek eredménye az együttes éneklés, a kóruséneklés, a zenei tevékenység közben felszabaduló érzés. A mindennapi kóruséneklés olyan hatást vált ki, mint a mindennapi futás. Ha nincs: hiányzik!

Mindezek a folyamatok az ún. *akusztikus kulcsokra* épülnek. Ezeket kicsi korunk óta építjük fel egyrészt abból, amit a biológiai evolúció részeként, az öröklés révén kaptunk, másrészt a kulturális környezetből, amely mindezt formálja. Ide tartoznak azok az emlékek, amelyeket egy-egy adott történelmi eseményhez kapcsolódó zenei részlet (pl. Liszt Ferenc: Les Preludes-je) hív elő adott generációkból. Az élmények és tapasztalatok tehát egészen alacsony és magasabb szinten is átalakítják az énekhez, a zenéhez való viszonyunkat, módosítják ezek érzelmi, motivációs hatását.

A *mintázatok* összehangolása nagyon kicsi korban megtörténik.

Az *ingermegőrzés*, és ennek minden lenyomata ugyanakkor egyéenként eltérő lehet. Ez függhet attól, milyen körülmények közé születnek, hogyan formálódott a világra jövő csecsemők idegrendszere, és milyen hatások érik őket életük során. Az *összehangolás* és az *ingermegőrzés* tehát igen korán és eltérő módon alakul ki. Az agy *előkészítettsége* is eltérő lehet ritmusra, hangmagasságra, dallamra, azaz a *szegmentális* és *szupraszegmentális* jellemzőkre (beszéd és zene kapcsolata). Előadónk kutatásai során, az agykutatás eszközeivel azt vizsgálta, hogy egy-egy zenei tréning során hogyan változtak ezek a vonások.

Az agykutatásnak a zenei tevékenység, az éneklés, és a kóruséneklés mellett felhozott érvei sokfélék. Az előadás során a korlátozott időkeret az előadónak csak egy-egy példa bemutatására adott lehetőséget. Szűkebb értelemben az éneklés során a *vokális mintázatot* egészen alacsonyan, az agytörzs környékén

alkotjuk meg. Ezek a területek azonnali kapcsolatban vannak az érzelmet és motivációt (akaratot és képzeletet) irányító rendszerrel. Ez annak a nagyobb rendszernek a része, amellyel valamilyen cselekvést indítunk el. A vokális kontroll legmagasabb szintje a motoros kéregnek az a primer területe, amely a legmagasabb szintet képviseli. Ide tartozik még az a *szomato-szenzoros* rendszer is, amely révén állandóan kontrollálhatjuk, mit csinálunk, hogyan képezzük a hangot, és ez hogyan szól. Az egész rendszer állandóan összekötött állapotban van. Éppen ennek az állandó összeköttetésnek köszönhető az éneklés komplex hatása. A beszéd és éneklés hatására a *premotoros kéregben* jól láthatók változások, amelyre a prezentációban összehasonlító diát is láthattunk. Olyan funkcionális kapcsoltsága alakul ki az agynak az éneklés hatására, amely kapcsoltsági rendszeren minden más is jobban fog működni. Lényeges, hogy tudjuk mérni, hogy az éneklés hogyan állítja át azt a hálózatot, amelyen minden más is működik. Amikor az ének „útját” tanulmányozzuk az agyban, egy finomhangolt rendszer jelenik meg. A gyakorlás-érzékeny hálózatban az éneklés hatással van a nyelvi rendszerre, az agy hátsó, magasabb szintű megismerő funkciókat irányító területeire. A *parietális asszociációs areából* minden információ eljut a frontális asszociációs kéregbe, tehát tkp. nem fontos elválasztani a kettőt. Minden ugyanabba a hálózatba van kapcsolva. Ezen a területen a mintázat-feldolgozás, jelentés-adás, érzelem és motiváció összekapcsolódnak, és együtt végzik a motoros, a hallási és az érzelmi rendszer teljes integrációját. Mindez azért fontos, mert kezdetektől fogva, még kicsi korban kialakítható mindaz, ami ezeknek a területeknek a működési átalakulásához vezet. Ezek tehát nyomós érvek, amelyet az oktatási rendszerért felelős döntéshozóknak is figyelembe kell venniük. Az éneklés és a zene átalakítja a *halló-, motoros-rendszert*, segíti a kérges testen átfutó kapcsolatok, mindezzel pedig a magasabb rendű percepció és intelligencia fejlődését. Egy zenei tréninget követően, akár kisgyermek korban jelentős változásokat tapasztalhatunk ezen a területen, amely változás az agykutatás eszközeivel mérhető, kimutatható. A zenei képzés „húzza” az egész beszéd-észlelő rendszert, ennek agyi képviselését, feldolgozhatóságát. Mindezek alátámasztására az előadás folyamán számos vizsgálati eredményt láthattunk. Az emberi agy átalakul azokra a hatásokra, amelyekre érzékeny. Az érzékenységi szakaszok viszont életkoronként változnak: ezért létfontosságú, hogy a zenei nevelést minél korábban kezdjük el. A korai zenei nevelés azért is fontos, mert az emberi agy az ún. szenzitív periódusban a legformálhatóbb, akkor hozható ki a legtöbb a rendszerből.

A kulturális hagyományokban *biológiai elv* érvényesül. Ezt az is befolyásolja, hogy ki milyen hangszeren játszik, és hol, melyik szőlamban ül a kórusban. A *primer akusztikus feldolgozó rendszer* működése, funkciója, így fejlettsége a zenekarban játszott hangszerenként, a kórusban énekelt szőlamonként eltérő lehet. A kultúra ennek köszönhetően magát a *biológiai alapot* formálja. Ez

megjelenik a hangszeres játékokban, a kóruséneklésben, a táncban (mozgás), ezek együttes hatásában. Ének, zene, mozgás, mindennapi mozgás, művészet, muzsika: ez az alapja minden fejlődésnek, alapkészségnek. Mindezek fontos elemei az emberré válásnak, és kulcsszerepet játszanak a harmonikus személyiség kialakításában.

Csépe előadása tanulságaként Kodály sorait idézte: „...az anya születése előtt kilenc hónappal kezdődnek a gyermek zenei nevelése” (Kodály Zoltán, Párizs, 1948)

Döbrössy János, az ELTE-TÓK Ének-zenei Tanszékének vezetője:

A TANÍTÓ- ÉS ÓVÓKÉPZÉS HELYZETE AZ ÉNEKLÉS SZEMPONTJÁBÓL

Előadónk ismertette a tanító- és óvóképzés rövid történetét. Döbrössy a történeti vonatkozások mellett különös figyelmet szentelt az ének-zenei tárgyak óraszámának. Az előadásból egyértelműen kiderült milyen volt az ének-zene tárgyak reprezentáltsága a heti, vagy éves órakeretben. Ebből vált nyilvánvalóvá, hogy adott korszakban, oktatáspolitikai környezetben mennyire tartották fontosnak ebben a képzéstípusban az ének-zenei képzést.

Az óvodapedagógus-képzés a felsőoktatás egy viszonylag speciális ága. A népnevelésről a kiegyezés évéig (1867) döntően a felekezetek gondoskodtak. Az országban 43, egymástól elszigetelt iskola működött. Ebből 12 királyi katolikus, 4 római katolikus, 3 görög katolikus, 3 görögkeleti, 5 református, 10 evangélikus, 1 izraelita tanító-, valamint 1 királyi katolikus és 4 római katolikus tanítónőképző. Az állami tanítóképzés területén az 1868-as év hozott döntő fordulatot. Az 1868. évi XXXVIII. tc.:

- átfogóan rendezte a népoktatást,
- kimondta a tankötelezettséget,
- rendelkezett az iskolaállítás jogáról és kötelességéről,
- meghatározta az oktatás tartalmát,
- állást foglalt a világi népoktatás és az anyanyelvi oktatás mellett,
- normákat szabott a tárgyi és személyi feltételek terén állítandó követelmények, az ellenőrzés és felügyelet vonatkozásában.

Az első állami képzők (1869: Buda, Csurgó, Losonc, Sárospatak, Buda (tanítónő); 1870: Baja, Déva, Léva, Máramarossziget, Modor, Székelykeresztúr, Zilah, Znióvárálja, Kolozsvár (tanítónő), 1871: Csongrád, Igló, Kolozsvár, Pozsony (tanítónő); Szabadka (tanítónő); 1873 Arad; 1875: Budapest VI. ker. (tanítónő), Győr (tanítónő); 1879: Csáktornya) közül négy ma is működik. 1990-ben ezek közül Budapesten, Sárospatakon, Baján és Győrben folyt tanítóképzés. Jelenleg további 15 intézményben folyik tanító és/vagy óvó-, ill. csecsemő- és kisgyermeknevelő képzés.

Az 1869-es heti órateremben az ének- és zenetan 5 és 4 órával minden tárgy közül a legnagyobb óraszámot kapta. Az 1881-ben alapított Budai képzőben (Paedagogium) különleges figyelmet kapott a zenei nevelés. Az intézményben zenészeti szakcsoport működött. A szakcsoport feladata volt az „A zenetanítás módszere és tanítási gyakorlatok” tárgy, valamint ének, orgona, zongora, hegedű, összhangzattan, zeneköltészet, és zenetörténet tanítása. Az 1911-es heti órateremben a tanítóképzőben: 4 – 4 – 4 – 4, a tanítónőképzőben: 3 – 3 – 3 – 3 órát szántak zenetanításra. Ahogy előadónk fogalmazott: „a szakmai sikerek egykori csúcsát” jelentette az 1923–1938 között megvalósuló, öt évfolyamos, középfokú, de érettségit nem adó képzés az első két évfolyamon 3-3, a harmadiktól az ötödik évfolyamig 2-2 Ének és zene órával.

A konferenciának helyt adó ELTE–TÓK képzésének állomásai:

- 1959: felsőfokúvá válás (érettségire épülő 3 év tanító, 2 év óvó)
- 1968-tól óvó-képzés, alkalmassági vizsgával
- 1975: főiskolává válás (3 év tanító és óvó)
- 1995: négyéves tanítóképzés
- 2007: Bologna

A képzés egyik sajátossága a kizáró alkalmassági vizsga (ének, beszéd, testi). Aki itt nem felelt meg, abban az évben kikerül a felvételi eljárásból, és ez – a

vizsga helyétől függetlenül – az ország területén található, összes képzőre vonatkozik. Sajnálatos módon a csecsemő- és kisgyermeknevelő szakon nincs ilyen.

A képzés nem egyetlen területre, vagy szakpárok tanítására készíti fel a hallgatókat, hanem mindenkit minden tárgy oktatására (foglalkozás-vezetésre), a tanító-, vagy óvodapedagógus szakma egészére. A négyéves képzés következményeképpen a tanító szakosoknak kötelező műveltségterületet választani, amelyhez tartozó tárgyat a 6. osztályig taníthatnak.

A budapesti intézményben folyó zenei képzés tekintetében az óvó-, és az ének-zene műveltségterület hallgatói kapnak több órát. Az általános képzésben a tanító hallgatók 6 félév alatt 135 óra *ének-zene és tantárgy-pedagógiája* nevű, zenepedagógiai és általános, zenei ismereteket nyújtó órát, kapnak. Ez az ének műveltségterület hallgatói számára 410 óra. Az óvó képzésben ennek felel meg az *ének-zene és módszertana*, amelynek óraszámja 5 félév alatt 180 óra. A legkevesebb, jelképesnek mondható mennyiségű zenei órát a csecsemő-, és kisgyermeknevelők kapják: 4 félév alatt mindössze 60 órát. Hallgatóinkat más eszközökkel is igyekszünk motiválni, és olyan zenei ismeretekhez-, élményekhez juttatni, amelyet pedagógiai gyakorlatukban használhatnak majd fel. Erre szolgálnak a tanszék által szervezett kötelezően-, és szabadon választott tárgyak:

- nőikar (műveltségterületen kötelező)
- kamarakórus
- Zenés Színpad
- néptánc.

A budapesti képzéshez hasonló tevékenységet folytató képzőknek, országos szinten számos nehézséggel kell megbirkóznuk.

A legtöbb helyen a jelentkezők száma alacsony. A hallgatók szívesebben választják az egyetemi rendszerű képzést. Ezért a legtöbben Debrecenbe, Szegedre, s főként Budapestre adják be jelentkezésüket. Mivel a fennmaradó helyeken alig van hallgató és oktató, csökkennek a felvételi ponthatárok, esik a képzés színvonala. Ezekben a képzőkben a nehézségek miatt az óra- és vizsgaterveket drasztikusan átalakították a zenei-képzés csak jelképes, ének műveltségterület alig akad.

Az ELTE-TÓK próbálja magát ahhoz az ajánláshoz tartani, amelyet még 1990-ben fogalmaztak meg. Ennek szellemében indítják el a képzést minden évben a 10 műveltségi területen, amely egyedülálló az országban. Igyeksenek a lehető legtöbb gyakorlati képzést biztosítani, hogy minél tapasztaltabb pedagógusokat bocsáthassanak ki.

Ferencziné Ács Ildikó, a Nyíregyházi Egyetem Zenei Intézetének igazgatója:

TANÁRKÉPZÉS NYÍREGYHÁZÁN – HELYZETKÉP

Előadónk az főiskola egykori hallgatójaként és tanáraként a lehető leghitelesebben vázolta fel a Nyíregyházi Egyetem Zenei Intézetének történetét. Az egykori Bessenyei György Tanárképző Főiskolán – a jelenlegi egyetem jogelődje – az elsődleges cél a tanárképzés volt. Ez ma is így van. Csecsemő-, és kisgyermeknevelő, tanító, és tanárképzés is folyik az intézményben. A képzési palettáról egyedül az óvóképzés maradt le. A Nyíregyházi Egyetem képzési spektruma azóta kiszélesedett, de a felvett hallgatók képzési területenkénti megoszlása 2012-2015 között még mindig a tanárképzés területén volt kimagasló. A zenei képzés az intézményben 1969-től tanítóképzés keretében indult el. Ez szélesedett ki immár tanárképzés keretében 1972-től *kétszakos ének-zene tanári* szakká, majd 1989-től indul az *ének-zenetanár, karvezetés* szakká. 1991-2010 között kizárólag ebben az intézményben működött hazánk egyetlen ének-zene-, népzene tanár szaka. Ehhez képest visszalépést jelentett a Bolognai rendszerű képzés bevezetése 2007-ben. Ének-zene alapszak (BA) szakon karvezetés-, valamint népzene szakirány (később: specializáció) alakult. A hallgatók tanulmányaikat ének-zene tanári mesterszakon (MA) folytathatták. Nagy értéke volt ennek a képzésnek, hogy kivétel nélkül minden itt végzett ének-zene tanár részesült népzenei elméleti és gyakorlati képzésben (*népi hangszer, népi ének, magyar népzene, Magyarországon élő nemzetiségek népzeneje*). Előadónk hangsúlyozta, hogy jelenleg a Nyíregyházi Egyetem Zenei Intézetében a magyar zenei hagyományok elméleti elsajátítása mellett az ének-zenei képzés része a népi hangszeres gyakorlati képzés is. Ez alól még a pedagógus szakvizsgára felkészítő továbbképzési szak sem jelent kivételt. A kreditrendszer engedte szűkös keretek miatt ez fél év citera, vagy népi furulya tanulmányokat jelent. Azért ezeket a hangszereket választották, mert

problémamentesen bevihetők bármely énekórára, és nem igényelnek speciális, hangszeres tudást, ellentétben a népi vonós instrumentumokkal.

A közismereti osztatlan tanárképzés szerkezete 2013-tól kezdődően a 4+1 éves, 300 kredités képzési forma. A képzés törvényi háttere a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről, amely 3. Számú melléklete, a nevelési-oktatási intézményekben pedagógus-munkakörben alkalmazottak végzettségi és szakképzettségi követelményeiről lehetővé teszi, hogy az itt végzett ének-zene tanárokat minden iskolatípusban foglalkoztathassák. Miután tavaly a Nyíregyházi Főiskola az Alkalmazott Tudományok Egyeteme lett, és felvette a Nyíregyházi Egyetem nevet 14 osztatlan tanári szak működik, 42 szakpárban. A kiadott diploma piacképességét figyelembe véve az ének-zene tanár képesítést angol nyelv és kultúra-, magyar-, történelemtanár és állampolgári ismeretek, valamint testnevelő tanár szakpárban lehet felvenni. Mindegyik képzésben változatlanul szerepel egy félév népi hangszeres képzés. Ebben az évben indult újra útjára az ének-zene tanári szakkal párban felvehető népzene- és népikultúra-tanár képzés. Ez tehát egy kétszakos tanári képzés új tartalommal, és új struktúrával. Az itt végzettek az iskolai nevelés-oktatás szakaszában, valamint az alapfokú művészetoktatásban képesek ellátni a választott népi hangszer, valamint népi ének, népi játékok, népi hagyományok egyéni, valamint csoportos formáiban megvalósuló tanítási, pedagógiai kutatási, tervezési és fejlesztési feladatait, alkalmasak egyéb pedagógiai feladatok elvégzésére, elláthatják a népzenei együttesek vezetését, néptáncsoportok hangszeres kíséretét. A választható népi hangszerek: hegedű, brácsa, nagybögő-ütőgardon, citera, tambura, koboz, tekerő, furulya, klarinét-tárogató, duda, cimbalom, harmonika. Napjainkban a népi ének tanári szak indításán fáradoznak. Nyíregyházán nagyon szépen meg tudnák valósítani a mindennapos népdaléneklést. Az okleveles ének-zene – népzene-, és népi kultúra- (népi ének) tanár felkészültsége alapján képes lenne iskolája zenei arculatának kialakítására a mindennapos éneklés magyar néphagyományokon alapuló, stílusos formában való megteremtésére is. Ács Ildikó előadását egy ide illő, nagyon találó idézettel fejezte be: „A magyar népdal [...] nem pusztán a mai falusi élet visszhangja, nem csak a „*falusi ember primitív érzéseinek*” kifejezője [...], hanem az egész magyar lélek tükre.” (Kodály Zoltán: A magyar népdal művészi jelentősége, 1929.)

* Az I. összefoglalót írta: dr. Szesztay Zsuzsa DLA, egyetemi adjunktus, szervező (ELTE TÓK Ének-zenei Tanszék)

** A II. összefoglalót írta: Deákné dr. Kecskés Mónika DLA egyetemi adjunktus, szervező (DLA ELTE-TÓK Ének-zene Tanszék)